

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему: **«СТРАТЕГІЇ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ В США
У XXI СТОЛІТТІ»**

Виконала:

студентка 4 року навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Стефанюк Ольга Ігорівна

Керівник:

Тараненко Ганна Геннадіївна
доцент, кандидат політичних наук,
доцент кафедри міжнародних відносин

КИЇВ 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ	6
1.1. Підходи до визначення тероризму.....	6
1.2. Причини й фактори поширення тероризму у ХХІ столітті.....	9
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК БОРОТЬБИ ТА ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ У США...15	
2.1. Розвиток законодавства США щодо протидії тероризму.....	15
2.2. Механізми протидії тероризму в США.	19
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ У США...24	
3.1. Теракт 11 вересня 2001 року та його наслідки для контртерористичної боротьби США.....	24
3.2. Еволюція стратегій протидії тероризму в адміністраціях президентів США у ХХІ столітті	26
3.3. Перспективи та виклики протидії тероризму у США.....	32
ВИСНОВКИ	36
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	39
АНОТАЦІЯ.....	45

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ ТА СКОРОЧЕНЬ

- CBP – Митно-прикордонна служба
- DHS – Департамент внутрішньої безпеки
- GWOT – Глобальна війна з тероризмом
- ICE – Імміграційна та митна служба
- TSA – Управління транспортної безпеки
- BT – Внутрішній тероризм
- ІДІЛ – Ісламська держава Іраку та Леванту
- КТК – Контртерористичний комітет
- МББ – Міністерство внутрішньої безпеки
- МВС – Міністерство внутрішніх справ
- МНБ – Меморандум про національну безпеку
- НАТО – Організація Північноатлантичного договору
- НКТЦ – Національний контртерористичний центр
- ООН – Організація Об'єднаних Націй
- США – Сполучені Штати Америки
- ФБР – Федеральне бюро розслідувань
- ІІ – Штучний інтелект

ВСТУП

Актуальність теми. У XXI столітті тероризм виступає однією з найбільш серйозних загроз у сфері глобальної безпеки та міжнародної стабільності. Тероризм як явище має численні сфери своєї діяльності, наприклад, фізичне насильство, інформаційні та кіберзагрози, загрози демократіям у державах тощо. Щоразу ми все частіше чуємо в новинах про нові терористичні акти в різних країнах. Саме тому тероризм кидає серйозний виклик безпеці світової спільноти. США своєю чергою як глобальний лідер на світовій арені піддається великій кількості терористичних атак. Власне Сполучені Штати Америки стали прикладом тієї країни, яка радикально переглянула свою політику національної безпеки після скоєних трагічних терактів 11 вересня 2001 року.

Актуальність теми дослідження зумовлюється низкою факторів. Перш за все, тероризм досі залишається однією з найсерйозніших загроз, яка вдосконалюється у зв'язку із застосуванням новітніх технологій. Тероризм постійно розвивається, а терористичні групи знаходять шляхи фінансування і вербування людей для своїх цілей. Отже, протидія тероризму потребує також удосконалення своїх методів боротьби з ним. У відповідь на терористичну атаку 11 вересня 2001 року Сполучені Штати Америки запровадили систему боротьби з тероризмом. У сучасному світі ця система повинна постійно адаптуватися і змінюватися відповідно до нових викликів тероризму таких як кібертероризм, радикалізація екстремістських ідеологій та їх поширення за допомогою соціальних мереж та Інтернету.

Досвід США дає змогу простежити як еволюціонували підходи до протидії тероризму та виявити наскільки ефективними були їхні військові механізми та інституції щодо цього підходу. Таким чином, дослідження стратегій протидії тероризму США є актуальним для міжнародної безпеки інших держав, а також для розуміння того як державний захист може протидіяти загрозам терористів.

Об'єкт дослідження: стратегії боротьби з тероризмом у США у XXI ст.

Предмет дослідження: механізми, заходи та характеристики стратегій боротьби з тероризмом, що використовуються США у XXI столітті.

Мета дослідження: визначити ключові стратегії боротьби з тероризмом у США у XXI столітті.

Для досягнення цієї мети було визначено такі **завдання**:

- Визначити основні підходи до визначення тероризму та його класифікацію.
- Виявити причини та фактори поширення тероризму у XXI столітті.
- Розглянути розвиток законодавчої бази США щодо протидії тероризму.
- Виокремити механізми боротьби з тероризмом, що застосовуються у США.
- З'ясувати наслідки теракту 11 вересня 2001 року для контртерористичної боротьби США.
- Розглянути еволюцію стратегій боротьби з тероризмом при адміністраціях президентів США.
- Виокремити перспективи та виклики для боротьби з тероризмом у США.

Методи дослідження: У роботі було використано кейс-стаді та аналіз наукових робіт. Кейс-стаді використовувався задля розуміння принципів боротьби з тероризмом на прикладі Сполучених Штатів Америки. Метод аналізу літератури дозволив визначити підходи до поняття тероризму та розглянути стратегії контртероризму за каденції різних президентів США.

Структура дослідження: Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ БОРТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ

1.1. Підходи до визначення тероризму

Тероризм - це загрозна проблема, яка має величезні масштаби свого впливу. Термін «тероризм» є одним з найпоширеніших понять у політичному дискурсі у частині його точного визначення. Тероризм – це поняття, яке суттєво впливає на політичне, соціальне, економічне життя та міжнародні відносини у сучасному світі. Сам по собі тероризм виступає як свідоме і сплановане застосування насильства з метою створення загальної атмосфери страху серед населення для того, щоб досягти певної політичної мети (Jenkins, 2025). Тероризм може здійснюватися політичними організаціями з різними ідеологіями чи релігійними угрупованнями, а інколи навіть державними структурами.

Відтак Борис Леонов (2014) у своїй праці «Методологічні підходи до визначення поняття «тероризм»: досвід США» розглядає підходи до визначення тероризму, які були запропоновані американськими науковцями, підкреслюючи те, що немає чіткого визначення поняття до цього підходу (с. 88). Він зазначає, що термін «тероризм» у 80-х роках XIX ст. використовувався для пояснення насильництва для досягнення публічних і політичних цілей. Таким чином, тероризм використовувався як інструмент, що вирішував політичні питання такі як боротьба за політичну владу та її утримання, створюючи небезпеку для суспільства та політичного устрою держави. Базуючись на твердженнях американських вчених, він дійшов до загальних рис, які виокремлюють американське бачення тероризму. Леонов зазначає про те, що більшість американських дослідників вважають, що тероризм – це насамперед політично мотивоване насильство, акт впливу на владу або громадянське населення та інструмент досягнення політичних або ідеологічних цілей (Леонов, 2014). Саме тому можна дійти до висновку, що поняття тероризму у США окреслює практичну необхідність боротьби з цим явищем, проте разом з тим вказує на складність чіткого визначення цього явища.

У зв'язку з відсутністю загально визнаного поняття терміну «тероризм» ускладнюються можливості міжнародних організацій протистояти його проявам. Деякі дослідники визначають, що тероризм можна розглядати у різних аспектах: від філософських і психологічних до правових і політичних. Про це власне зазначає доктор політичних наук та професор кафедри кримінального права і процесу при Національному університеті “Львівська політехніка” Канцір В. (2014, с.176), кажучи, що через велику кількість визначень тероризму видно неоднозначність терміну, де кожен може тлумачити цей термін по-своєму. Звісно, така нечіткість формулювання створює простір для маніпуляцій, які політики та уряди можуть використовувати задля власних інтересів (для виправдання своїх дій або засудження дій інших). Саме тому, за словами Канціра В., тероризм – це не просто сукупність насильницьких актів, а складне соціальне явище, яке потребує міждисциплінарного підходу та розмежування між кримінальними, політичними, військовими й ідеологічними аспектами (2014 с. 179). Уся складність терміну полягає не лише у його багатозначності, а й у можливості зловживань цим терміном у політичному дискурсі.

Інше визначення тероризму, яке надають дослідники, базується на його психологічному вимірі й діях терористів. Таким чином, Алекс Шмід – науковець з питань тероризму говорить про те, що тероризм застосовує насильство для створення загальної атмосфери страху серед населення і, відповідно, досягає певної політичної мети (Schmid, 2023). Таким чином, тероризм функціонує як засіб непрямой комунікації, де насильство або загроза насильства використовуються для передачі повідомлення. Його метою є залякування, примус, провокація або вплив на прийняття рішень, часто в національному чи міжнародному масштабі (Schmid, 2023). Тож, підсумовуючи, тероризм можна розуміти як метод політично налаштованого насильства, який навмисно розроблений, щоб викликати страх. Його мета – впливати на рішення, політику чи громадську думку шляхом використання психологічного впливу насильства як форми спілкування. Заблоцький В. у своїй праці теж зазначає, що “тероризм — різновид політичної діяльності, яка ставить за мету досягнення політичних цілей шляхом залякування

супротивників, створення атмосфери непевності, жаху, невідворотності нових екстремальних випробувань.” (Заблоцький, 2002). Він також пише, що у наш час виникають нові небезпечні форми тероризму такі як ядерний, біотероризм, технотероризм та кібертероризм, які пов’язані з розвитком технологій і глобальної комунікації. Саме тому запобігання тероризму, боротьба з ним і його викорінення є одними з головних задач сучасної політики.

Класифікувати тероризм можна різними способами. З них вирізняють політичний релігійний та кримінальний тероризм (Fedotov, 2014, с. 29). Політичний тероризм керується безпосередньо політичними мотивами, які націлені на вплив або зміну держави політики чи структури. Цей вид тероризму включає напади на урядові будівлі, вбивства або захоплення заручників задля отримання політичних поступок. Релігійний тероризм вмотивований релігійними ідеологіями чи переконаннями. Його метою є захист або поширення певної віри, яке часто використовується для виправдання насильства. Кримінальний тероризм керується метою особистої вигоди чи організованої злочинності. Це може бути викрадення з метою отримання викупу або залякування задля територіального контролю. Згідно з цими класифікаціями Олександр Федотов надає такі визначення тероризму: “Тероризм (від лат. *terror* - страх, залякування) – форма політичного екстремізму, використовуючи найжорсткіші методи насильства, в т.ч фізичне знищення людей для досягнення певної цілі... Тероризм – негуманний спосіб вирішення політичних проблем в умовах протистояння, конфлікту інтересів різних сил, проявів нерівності в міжнародних, міжрелігійних відносинах.” (с. 29).

Іншими типами тероризму є державний тероризм, біотероризм, кібертероризм, екотероризм, ядерний тероризм та наркотероризм. Державний тероризм являє собою терористичні акти, які здійснюються державою або урядом. Біотероризм має на меті вивільнення шкідливих біологічних токсинів задля тероризації населення. Кібертероризм включає як насильницьке (жорстке), так і ненасильницьке (м’яке) використання інформаційних технологій задля атак на комп’ютерні системи. Екотероризм завдає шкоди навколишньому середовищу. Ядерний тероризм – використання або загроза ядерної зброї терористичними

групами. Наркотероризм – насильство з боку торговців наркотиками з метою впливу на уряди чи суспільства, поєднуючи торгівлю наркотиками та тероризм. (Tóth, 2015, с. 9-18) Ці класифікації показують, що тероризм не є універсальним поняттям, адже він різниться за мотивацією, методом і масштабом свого поширення. Тим не менш, сучасний тероризм може поєднувати у собі кілька форм, що ускладнює його виявлення та протидію.

Своєю чергою, існують різні міжнародні конвенції, які визначають тероризм іншим чином. 27 квітня 1977 року була ухвалена Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом. Вона визначає тероризм як будь-які насильницькі дії, які призводять до залякування населення, смерті, руйнування майна або до примусу уряду та знищення фундаментальних політичних, конституційних, економічних чи соціальних структур країн, чи міжнародних організацій. (Council of Europe, 2005). У Конвенції наголошується, що терористичні злочини ніколи не є виправданими, незалежно від мотивації (політичної, ідеологічної, релігійної тощо).

Отже, можна дійти до висновку, що визначення тероризму відбувається у різних контекстах. Втім можна чітко сказати, що тероризм постає глобальною загрозою для міжнародної безпеки у сучасному світі через складність його класифікації та виявлення. Для ефективної боротьби з тероризмом, урядам та державам потрібно пристосовуватися до складності різних терористичних методів і правильно розуміти їх класифікацію.

1.2. Причини й фактори поширення тероризму у XXI столітті

Явище поширення тероризму може відбуватися за різних обставин і умов. У статті Лідії Сукмановської (2014) наводяться об'єктивні та суб'єктивні чинники його виникнення та поширення. Вона зазначає, що тероризм — це глобальне, інтернаціональне явище, яке загрожує як окремим державам, так і всій світовій спільноті. Саме тому чинники виникнення тероризму вона класифікує таким чином.

Об'єктивні причини тероризму:

1. Соціальні, національні, релігійні конфлікти та їх нерозв'язаність.
2. Війни або військові конфлікти, в межах яких терор стає частиною бойових дій.
3. Матеріальна нерівність між країнами.
4. Економічна криза, бідність, безробіття, психологічна тривога, відчуття соціальної несправедливості.
5. Слабкість державної влади та інституцій, нездатність правоохоронної системи ефективно діяти.
6. Порушення прав людини, дискримінація певних груп.
7. Доступність зброї та інших засобів ведення бойових дій.

Суб'єктивними причинами виникнення тероризму вона визначає такі:

1. Індивідуальні амбіції радикальних лідерів та угруповань.
2. Свідомий вибір терористичного насильства як способу досягнення політичних цілей.
3. Позитивне ставлення суспільства до терористів у певному середовищі.
4. Зміна понять про справедливість, коли насильство вважається виправданим.
5. Звернення до екстремістської ідеології, в якій сила і зброя є нормою.
6. Жорстоке демонстрування сили з метою залякування та утвердження переваги. (Сукмановська, 2014, с. 463-465).

Отож, на базі цього можна зробити висновок, що тероризм є радше універсальним явищем, яке не має прив'язки до тієї чи іншої етнічної, чи релігійної групи. Оскільки причини виникнення тероризму охоплюють соціальні, політичні, економічні та психологічні чинники, його стає важко правильно визначити, проте мета та дії тероризму все одно залишаються антигуманними.

Своєю чергою, у науковому аспекті визначають два підходи до пояснення природи тероризму. До прикладу кандидат військових наук та доцент Лужанський В. зазначає про біологічний та соціальний підхід до визначення

тероризму (2014). Він говорить, що біологічний підхід пояснює тероризм як наслідок вродженої “насильницької” сутності людини. Згідно з цим підходом, у людині нібито закладене природне прагнення до агресії та до застосування сили для досягнення своїх цілей. Тобто терористичні дії можна розглядати як результат біологічних інстинктів, як от інстинкту самозбереження або інстинкту боротьби за ресурси, владу, виживання. Соціальний підхід, своєю чергою, пояснює тероризм через соціальні процеси та умови, які формують мотивацію до насильства (Лужанський, 2014). Тут тероризм постає як наслідок соціальної несправедливості, економічної нерівності, конфліктів, порушення прав людини та кризи політичної влади. Цей підхід також вважається панівним серед інших підходів оскільки він надає змогу глибше зрозуміти причини тероризму.

Терологія (наука, яка займається вивченням тероризму) визначає дві основні соціологічні причини виникнення тероризму – “теорія червоної мережі” і “теорія суспільства вседозволеності”. Перша теорія стверджує, що зовнішні покровителі (до прикладу соціалістичні держави) виступають за підтримку тероризму. Тобто, це вказує на те, що вони не діють самостійно, а залежать від зовнішніх факторів (фінансування, постачання зброї тощо). Друга теорія говорить про те, що демократичні суспільства безпосередньо створюють умови для розвитку тероризму через те, що їхні суспільства виступають “суспільствами вседозволеності” (Лужанський, 2014). Тим не менш, ці дві теорії піддаються критиці. Перша теорія критикується через те, що хоч і зовнішній вплив і є важливим фактором формування тероризму, він не виступає домінуючим. Друга теорія, своєю чергою, зазнала критики через те, що незважаючи на те, чи є суспільство тоталітарним чи демократичним воно буде підбурювати тероризм у державі, що є неефективно керованою. Тобто, навіть якщо режим ефективно бореться з терористами, він може використовувати терор у державній політиці для власних цілей.

Інші фактори безперечно теж мають значну роль у формуванні та поширенні тероризму. 1) Історичний фактор: історичне домінування та експлуатація могутніми державами, глобалізація, яка через економічний та культурний вплив західних держав, особливо США, що призводить до нерівності та приниження

культури, і політичне переміщення, яке витісняє традиційне управління та цінності в незахідних суспільствах, може призводити до тероризму. 2) Соціально-економічні та демографічні фактори: приріст молодого населення в бідних країнах з обмеженими ресурсами, абсолютна та відносна бідність, відсутність освітніх та економічних можливостей, економічна нерівність в середині та між націями, урбанізація та міграція. 3) Політичні та ідеологічні фактори: репресії та відсутність політичного голосу, антизахідні настрої (National Research Council, 2002, с. 19-36). Виходячи з цього, можна сказати, що тероризм сам по собі спричинений не одним фактором, а низкою факторів, які переплітаються між собою. Від культурної напруги до політичних репресій можна побачити як різні фактори викликають різну реакцію, яка може призвести до появи тероризму.

У своєму дослідженні про причини тероризму Азар К. також визначає низку причин, які сприяють виникненню терористичних актів (2003 с. 1-6). За його словами, тероризм не виникає просто так, а виникає внаслідок взаємодії політичних, соціальних, економічних і психологічних умов. Однією з головних причин визначає політичне невдоволення, як от пригнічення, окупацію та відмови в правах. Саме тому ті групи людей, які піддаються тривалій несправедливості часто вдаються до насильства та тероризму. Азар К. наголошує, що бідність та економічна нерівність також має великий вплив на розповсюдження тероризму. Іншим ключовим фактором можна виокремити релігійні та політичні переконання, які можуть виправдовувати насильство тим чи іншим способом. У своїй роботі він теж говорить про психологічний, політичний і культурний вплив заходу. Оскільки відбувається нав'язування західних цінностей через засоби масової інформації, економічний вплив і зовнішню політику, це спричиняє незадоволення в незахідних суспільствах.

У XXI ст. соціальні мережі також постають однією з найбільших причин тероризму, адже вони мають значний вплив на поширення ідеологій, пропаганди, та координацію дій різних терористичних структур. Соціальні мережі не просто поширюють ідеї – вони нав'язують їх, допомагаючи терористичним організаціям. Наприклад, терористичні групи можуть використовувати соціальні мережі задля

поширення екстремістських ідеологій та залучення послідовників. Також вони можуть ділитися оперативними й небезпечними інструкціями та вихваленням насильства (Latariya, 2017). Отже, у цифрову епоху соціальні медіа постають не лише інструментом комунікації, а й механізмом для поширення тероризму. Це поширення використовується ефективно різними терористичними організаціями. Тому використання соціальних мереж терористичними групами показує як пропагується екстремізм і як поширення насильницьких наративів може негативно впливати на глобальну безпеку під час боротьби з тероризмом.

Цікавим фактом щодо соціальних мереж є те, що вони прискорили процес радикалізації, а також підвищили швидкість, з якою люди сприймають екстремістські ідеології. Зазначено, що понад 90% екстремістів, які використовували соціальні медіа, пасивно споживали насильницький або ідеологічний контент, тоді як понад половина активно ділилася або створювала екстремістські матеріали (Jensen et al., 2018). Однак спостерігається парадокс, за яким видно, що хоча соціальні мережі сприяють радикалізації, вони не суттєво збільшують рівень успішності тероризму, адже це збільшує видимість терористичних дій для влади.

Алекс Шмід наголошує на основних причинах, які створюють сприятливе середовище для тероризму. До них належать відсутність демократії, слабе верховенство права, погане управління, глибока соціальна та економічна нерівність, підтримка нелегітимних режимів, історичний досвід насильницьких конфліктів та існування невдалих держав, які служать безпечним прихистком для терористів (Schmid, 2005). Ці умови підривають довіру до законних політичних процесів, тим самим створюючи привабливість екстремістських ідеологій і насильницьких методів та тероризму.

Отже, можна виділити основні фактори, які призводять до тероризму зазначеними вищенаведеними авторами:

- Відсутність демократії та належного управління;
- Соціальна несправедливість, нерівність та дискримінація;
- Політичні репресії та конфлікти;

- Культурне вторгнення та глобалізація;
- Конфлікт ідеології та релігії у суспільстві;
- Цифрова пропаганда;
- Економічна нерівність.

Усі автори підкреслюють, що безпосередня боротьба з тероризмом вимагає не тільки військових рішень, а і боротьби з несправедливістю, репресіями та радикальними ідеологіями. Вони вбачають, що потрібно змінювати демократичні інститути та підхід, який може ефективно боротися з тероризмом.

Підсумовуючи, можна визначити загальні фактори, що сприяють поширенню тероризму. До них відносяться політичні репресії та відсутність демократії, соціальна та економічна нерівність, невирішені релігійні конфлікти, та зростання радикальних і насильницьких ідеологій. Через глобальне поширення і використання цифрових технологій, зокрема соціальних мереж та Інтернету видно як швидко поширюються ідеології, терористські наративи, пропаганда та вербування, які тільки підбурюють заклик до терористичних дій.

РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК БОРОТЬБИ ТА ПРОТИДІЇ З ТЕРОРИЗМОМ У США

2.1. Розвиток законодавства США щодо протидії тероризму

Тероризм створює загрозу як державі, так і мирному населенню, завдаючи їм шкоди. Боротьба США з терористичними актами тривала протягом усього ХХ століття. Тим не менш, теракти 11 вересня 2001 року змінили підхід США щодо боротьби з тероризмом. Відтак, незважаючи на те, що у діяльності ООН явище “тероризм” фігурувало у порядку денному, воно не було явищем, яке згадувалось часто. Так було до моменту вищезгаданих терактів, допоки у Раді Безпеки ООН не було прийнято Резолюції ООН 1373, яка поклала початок для розширення можливостей законодавчої та виконавчої влади у боротьбі проти тероризму в кожній державі-члені, та своєю чергою призвела до заснування контртерористичного комітету (КТК) (Данильченко, 2020, с. 6).

Основним етапом при формуванні антитерористичного законодавства США звісно ж постала терористична атака 11 вересня 2001 року. Важливим у цей час було ухвалення Федеративного Закону у жовтні 2001 року про “Патріотичний акт США” (USA Patriot Act), який у свою чергу розширив повноваження правоохоронних органів щодо боротьби з тероризмом (U.S. Congress, 2001). Згідно з цим актом відбулась спрощена процедура отримання дозволів на пересувне прослуховування (roving wiretap), яке дозволяло електронне стеження та прослуховування і перехоплення повідомлень осіб, як підозрюються в тероризмі. Провайдери та організації, які беруть участь у розслідуванні підозрюваного, були зобов’язані передавати інформацію спецслужбам та наділялись юридичним імунітетом за розголошення таких даних. Федеральне бюро розслідувань (ФБР) набуло право доступу до будь-яких персональних даних терористів (від медичних карток до історії переглядів в інтернеті), а також можливості проведення “секретних” обшуків. Також згідно з актом було приділено увагу в боротьбі з фінансуванням тероризму. Фінансові установи та банки були зобов’язанні

впровадити програми, які виявляють підозрілі транзакції. До того ж при Міністерстві Фінансів США було створено спеціальний Антитерористичний фонд, згідно з яким фінансуються відшкодування збитків при терористичних актах та виплачуються винагороди за допомогу в антитерористичних операціях. Також було удосконалено імміграційні перевірки, посилено прикордонний контроль та надано право утримувати підозрюваних у тероризмі іноземців до шести місяців. Водночас було введено розширене поняття «федеральний злочин, пов'язаний з тероризмом», з'явилося поняття «внутрішній тероризм» (далі ВТ) і уточнено дефініції кібертероризму. Окрім того, покарання за терористичні злочини стали суворішими. (Маркєєва & Розвадовський, n.d.).

Також значних реформ після трагедії 11 вересня 2001 року зазнала система протидії тероризму. Було створено та реорганізовано 263 державних органи щодо антитерористичних заходів. (Green, 2016). Головними з них були Департамент внутрішньої безпеки (Department of Homeland Security), який об'єднав 22 федеральні агентства для координації внутрішніх зусиль з боротьби з тероризмом, та Управління транспортної безпеки (Transportation Security Administration), яке централізувало та стандартизувало безпеку в аеропортах. Загалом, головними завданнями Міністерства Національної Безпеки США були: запобігання терористичним нападам, реагування на стихійні лиха, захист економічної та національної інфраструктури та сприяння довгостроковій національній стійкості у країні. (U.S. Department of Homeland Security, n.d.).

Федеральне Бюро Розслідувань, Департамент Внутрішньої Безпеки (DHS) та Конгрес також розглядають питання “внутрішнього тероризму” (domestic terrorism) у США. Законодавство США визначає “внутрішній тероризм” як небезпечні для життя людини дії, які порушують кримінальне законодавство та метою яких є:

- залякування або примус цивільного населення;
- вплив на державну політику уряду шляхом залякування чи примусу;
- вплив на поведінку уряду шляхом масового знищення, вбивства або викрадення (Congress, 2025).

До того ж не існує федерального закону США, який би дозволяв звинувачувати людей у “внутрішньому тероризмі”. Натомість злочини, які пов’язані з ВТ переслідуються іншими законами (наприклад, Закон про порушення правил володіння вогнепальною зброєю, змова, злочини через ненависть тощо).

Федеральні агентства (ФБР і МВС), в свою чергу, класифікують загрози ВТ на:

1. Насильницький екстремізм за расовою або етнічною ознакою;
2. Насильницький екстремізм, який спрямований проти влади чи уряду;
3. Права тварин та насильницький екстремізм в навколишньому середовищі
4. Насильницький екстремізм, пов’язаний з абортами;
5. Інші загрози “внутрішнього тероризму” (незаконне використання або загроза застосування сили чи насильства для реалізації інших ідеологічних планів) (Congress, 2025).

“Внутрішній” тероризм є великою загрозою в США, яка постійно розвивається. Незважаючи на те, що Федеральні агентства реагують на такого типу загрози, вони постійно стикаються з тим, що потрібно покращувати свої реформи.

Пізніше Конгрес ухвалив новий Федеративний Закон “Акт про свободу США” (USA Freedom Act) 2 червня 2015 року. Цей Закон встановлював обмеження щодо збору даних громадян США спецслужбами. Це сталося через те, що з моменту запровадження “Патріотичного акта” американське суспільство висловило багато критики щодо цього Закону, через те, що він порушував Першу та Четверту поправку до Конституції США, яка гарантує свободу слова, забороняє обшуки та визначає недоторканість до особи та майна (Мокляк, 2017, с. 222). Тобто, “Акт про свободу США” став безпосередньою реакцією Конгресу на критику. Цей Закон був спрямований на заборону збору великої конфіденційної інформації (дзвінки, банківські транзакції та активність в інтернеті) без ордеру. Хоча раніше таку інформацію можна було збирати, якщо вона була необхідною для проведення розслідування тероризму. Водночас Закон зобов’язував, щоб Агентство Національної Безпеки (АНБ) отримувало судовий дозвіл для збору даних про

конкретну особу, її банківських даних чи пристроїв. Для цього АНБ також мало довести, що об'єкт стеження має зв'язок з терористичною діяльністю. (Малахов, 2022, с. 98). Можна сказати, що “Акт про свободу США” був спробою знайти баланс між безпекою та дотриманням громадянських свобод. Цей Закон обмежив масове стеження, зробив розслідування неможливим без першочергових доказів й посилив судовий контроль за діяльністю АНБ.

У 2021 році було представлено “Національну стратегію протидії внутрішньому тероризму США” за адміністрації Джо Байдена. Ця стратегія стала реакцією на напад Конгресу США. Основні стратегії були поділені на 4 компоненти. Перший компонент базувався на розумінні та обміну інформації щодо загрози. Він розширив роботу щодо причин і проявів ВТ, а також посилив співпрацю між ФБР, МВБ та розвідувальними органами. Другий компонент включав дії запобігання вербуванню та мобілізації для здійснення терористичних актів. Тут уряд США надавав фінансову підтримку громадським організаціям, які протидіють радикалізації, підвищення цифрової грамотності населення та співпраць з технологічним сектором. Третій компонент включав стримування та припинення терористичних операцій. ФБР визначав внутрішній тероризм як пріоритет, за яким відбувається постійний моніторинг. Також відбулось вдосконалення перевірки державних службовців, для кращого виявлення осіб причетних до ВТ. Четвертий компонент передбачав протидію ідеологічному і традиційному тероризму. Цей компонент безпосередньо включає боротьбу з фанатизмом, расизмом та релігійною ненавистю. Зокрема, уряд США використовував соціальні та економічні програми задля зміцнення довіри до демократії (Павливода, 2021). Видно, що ці стратегії вбачають те, що внутрішній тероризм в США посідає важливе місце, адже боротьба з ВТ вимагає складних рішень задля його запобігання.

Також 12 жовтня 2022 року Білий дім оприлюднив “Стратегію національної безпеки Сполучених Штатів Америки” (National Security Strategy of The United States of America). Стратегія визначає геополітичні та транснаціональні виклики сучасних загроз щодо національної безпеки США. Ця стратегія передбачає два

основних виклики: конкуренція між великими державами за вплив на майбутній міжнародний порядок та транснаціональні спільні загрози (shared threats), до яких зокрема відноситься: продовольча безпека, інфекційні захворювання, тероризм, енергетична криза, інфляція (Малахов, 2022). Особливе геополітичне занепокоєння викликає роль Російської Федерації, яку стратегія визначає як пряму та постійну загрозу регіональній безпеці та стабільності. Підкреслюється, що Росія залишається джерелом глобальної нестабільності та викликом, який не можуть ігнорувати Сполучені Штати та їхні союзники. Таким чином, Сполучені Штати зосередять свої зусилля на трьох стратегічних напрямках. По-перше, відбудеться інвестування в фундаментальні джерела американської влади, включаючи її економіку, демократію, технологічні переваги та людський капітал. По-друге, стратегія наголошує на співпраці з союзниками та партнерами для посилення колективного впливу, щоб просувати спільні цінності та інтереси. По-третє, США мають намір очолити міжнародні зусилля у вирішенні спільних глобальних викликів, визнаючи, що такі проблеми, як зміна клімату, пандемії та цифрова безпека, вимагають постійної глобальної співпраці (Орлик & Гриценко, 2022). Загалом, Стратегія національної безпеки до 2022 року відображає американський підхід до глобального лідерства. Борючись із конкуренцією великих держав і транснаціональними загрозами, стратегія спрямована на збереження безпеки та впливу США у світі. Майбутнє десятиліття, як передбачає стратегія, стане ключовим не лише для Сполучених Штатів, але й для майбутнього міжнародної системи в цілому.

2.2. Механізми протидії тероризму в США

Як бачимо, після 11 вересня США посилюють основні заходи у боротьбі з тероризмом. Проте не усі підтримують такі дії держави. Так, Марджорі Кон - юристка, політична аналітикиня та професорка Школи права Томаса Джефферсона критикує зовнішню політику США через те, що вони сприяють умовам, які породжують тероризм, замість того, щоб усунути першопричини

законним і справедливим способом. Вона критикує військові інструменти боротьби з тероризмом, які використовують США, та наголошує, що США надають фінансову та військову підтримку Ізраїлю, підтримуючи “державу-терорист” через окупацію Палестини. Вона пропонує запровадження більшої підтримки і запровадження механізмів Ради Безпеки ООН, зменшення глобальної бідності і нерівності, припинення підтримки авторитарних режимів США. (Cohn, 2002)

Незважаючи на різні адміністративні підходи, антитерористична стратегія США зосереджена на чотирьох основних стовпах:

1. Економічна ізоляція: вбачає санкції проти держав-спонсорів тероризму запроваджені Клінтоном (наприклад, Іран, Судан, Лівія, Куба). Санкції стосувалися як держав, так і терористичних груп, але часто були символічними або критикувалися на міжнародному рівні. Джордж Буш в свою чергу, посилював санкції, особливо після 11 вересня.

2. Багатостороннє співробітництво: підпорядковується співпрацею з Організацією Об’єднаних Націй;

3. Збільшення розподілу ресурсів: відбулось значне збільшення фінансування Міністерства оборони. До того ж боротьба з тероризмом була інституціоналізована завдяки створенню Департаменту внутрішньої безпеки і збільшення оборонного бюджету на 55% за чотири роки.

4. Відплата - говорить про вибіркоче застосування сили (наприклад, Ірак у 1993 році, Афганістан і Судан у 1998 році), та прийняття військової доктрини. (Badey, 2006).

Основним органом у США виступає Міністерство Внутрішньої Безпеки, яке безпосередньо виступає за захист нації від широкого спектру загроз. Він об’єднує численні агентства, кожен з яких відповідає за певні сфери національної безпеки, правоохоронних органів, реагування на надзвичайні ситуації, імміграції, кібербезпеки тощо:

1. Служба громадянства та імміграції США (USCIS), яка керує процесом легальної імміграції.

2. Берегова охорона США (USCG) є єдиною військовою службою при МВБ. Вона захищає морські кордони, проводить пошуково-рятувальні роботи та забезпечує виконання морського права.

3. Митна та прикордонна служба США (CBP), яка захищає кордони США та порти в'їзду. Вона також запобігає проникненню терористів, зброї та незаконних наркотиків та керує міжнародною торгівлею.

4. Агентство з кібербезпеки та безпеки інфраструктури (CISA) відповідає за захист критичної інфраструктури країни, особливо від кіберзагроз

5. Федеральне агентство з управління надзвичайними ситуаціями (FEMA) координує федеральну реакцію на катастрофи та відновлення та готує громадян до природних і техногенних катастроф.

6. Федеральні навчальні центри правоохоронних органів (FLETC) відповідають за навчання федеральних, державних і місцевих правоохоронних органів США та проводять техніко-тактичні інструктажі.

7. Імміграційна та митна служба США (ICE) застосовує закони, пов'язані з імміграцією, митницею та торгівлею. Також проводить розслідування та депортації.

8. Секретна служба США (USSS) забезпечує захист лідерів США. Вона також розслідує фінансові злочини, кіберзлочинність і загрози критичній фінансовій інфраструктурі.

9. Управління транспортної безпеки (TSA) забезпечує безпеку аеропортів, літаків та інших транспортних систем та проводить перевірку пасажирів і багажу. (U.S. Department of Homeland Security, n.d.).

Спільна діяльність цих інституцій дозволяють МВБ виконувати свою місію щодо запобігання тероризму, посилення безпеки, управління кордонами, адміністрування імміграційних законів, безпеки кіберпростору та забезпечення стійкості до катастроф. Вони втілюють як і цивільну безпеку, так і міжнародну співпрацю, охоплюючи широкий спектр оперативних і стратегічних обов'язків.

Говорячи про органи та систему боротьби з тероризмом, можна виділити ще кілька важливих суб'єктів:

1. Рада національної безпеки США (United States National Security Council) – головний консультативний орган при Президентові з питань національної безпеки та зовнішньої політики. Його постійними учасниками є віцепрезидент, державний секретар, міністр фінансів, міністр оборони та помічник президента з питань національної безпеки. (White House, n.d.).
2. Рада внутрішньої безпеки США (United States Homeland Security Council) була створена у 2001 році. Рада надає національну безпеку від терористичних загроз та нападів. Також вона координує діяльності між урядовими відомствами та сприяє реалізації внутрішньої безпекової політики. (Bush, 2001).
3. Національний контртерористичний центр (National Counterterrorism Center) є провідним органом США з аналізу, розуміння та реагування на терористичні загрози як усередині країни, так і на міжнародному рівні. Підтримує процеси під керівництвом Виконавчого офісу Президента для покращення обміну розвідданими. (White House, 2001).
4. Федеральне бюро розслідувань виявляє та притягує до відповідальності осіб, причетних до тероризму в межах країни. Має спеціалізовані підрозділи з боротьби з тероризмом: Відділ по боротьбі з тероризмом (Counterterrorism Division) та Центр з відстеження терористичної активності (Terrorist Screening Center) (Мокляк, 2017, с. 224).
5. Центральне розвідувальне управління (Central Intelligence Agency) є основним зовнішнім розвідувальним агентством Сполучених Штатів, яке зосереджено на зборі та аналізі розвідданих для захисту національної безпеки. Також має Антитерористичний центр, який аналізує глобальну терористичну активність. (Central Intelligence Agency, n.d.).
6. Збройні сили США (United States Armed Forces) координують військові дії проти терористичних загроз через Об'єднану міжвідомчу оперативну групу та інші координаційні структури. (Мокляк, 2017, с. 224 & U.S. Department of Defense, n.d.).

7. Державний департамент США (The United States Department of State) реалізує міжнародні антитерористичні ініціативи через Бюро з протидії тероризму та насильства. Займається також програмами допомоги, протидії фінансуванню тероризму та зміцненням міжнародного співробітництва. (U.S. Department of State, n.d.).

Ці органи працюють разом для забезпечення безпеки США, координації дій та підвищення ефективності антитерористичних заходів.

Саме тому можна сказати, що Сполучені Штати розробили комплексну та багаторівневу стратегію боротьби з тероризмом, використовуючи широкий спектр законодавчих, інституційних, військових і дипломатичних інструментів. Після терактів 11 вересня 2001 року боротьба з тероризмом змінила національну безпеку. Ця зміна не лише розширила масштаби антитерористичних операцій, а й призвела до запровадження нових механізмів безпеки та трансформації існуючих. Сьогодні антитерористичні зусилля США спираються на кілька ключових компонентів: законодавство, правоохоронні та розвідувальні операції, військове втручання, економічні санкції, міжнародна співпраця та інфраструктура внутрішньої безпеки.

Одним із основних засобів, які США використовують для боротьби з тероризмом, є законодавство. Закони запроваджені після 11 вересня 2001 року значно розширили юридичні повноваження федеральних органів щодо виявлення, запобігання та судового переслідування діяльності, пов'язаної з тероризмом. Ці закони надали більші повноваження для стеження, розширили обмін інформацією між агентствами та знизили поріг доказів для отримання ордерів у справах про тероризм.

Поряд із законодавчими інструментами, правоохоронні та розвідувальні операції відіграють центральну роль у виявленні та припиненні терористичних загроз. Такі агентства, як Федеральне бюро розслідувань (ФБР), Департамент внутрішньої безпеки (DHS), Іміграційна та митна служба (ICE) і Митно-прикордонна служба (CBP) співпрацюють, щоб відстежувати осіб, підозрюваних у причетності до тероризму, контролювати комунікації та наглядати за безпекою кордону.

РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ БОРОТЬБИ З ТЕРОРИЗМОМ У США

3.1. Теракт 11 вересня 2001 року та його наслідки для контртерористичної боротьби США

Вранці 11 вересня 2001 року Сполучені Штати пережили найсмертоносніші терористичні атаки у своїй історії. Ця трагедія докорінно змінила глобальну безпеку та зовнішню і внутрішню політику Америки. За координації ісламського екстремістського угруповання «Аль-Каїда» було захоплено чотири американські комерційні авіалайнери та здійснено напади на ключові американські цілі, в результаті чого загинуло майже 3000 людей. Теракти почалися, коли рейс авіакомпанії American Airlines врізався в Північну вежу Всесвітнього торгового центру в Нью-Йорку, після чого рейс авіакомпанії United Airlines врізався в Південну вежу. Обидві вежі обвалилися протягом кількох годин, призводячи до великої кількості жертв (Bergen, 2025). Ці напади стали визначним моментом багаторічного планування Аль-Каїдою. Лідер угруповання Усама бен Ладен вважав, що минуле виведення американських військ із зон конфлікту, таких як Ліван, Сомалі та В'єтнам є ознакою слабкості країни. Тому оперативник Аль-Каїди Халід Шейх Мохаммед запропонував ідею захопити літаки та використати їх як зброю проти США (Bergen, 2025).

Теракти 11 вересня були не просто актами терору, а спланованими ударами по США і їхні наслідки досі продовжують формувати глобальне сприйняття ісламу та Заходу (Dhobi, 2024). НАТО застосувало статтю 5 договору, яка зазначає, що напад на одного члена вважається нападом на всіх. Тому, протягом місяця після нападу США разом із союзниками розпочали військову кампанію в Афганістані з метою знищення Аль-Каїди та повалення режиму Талібану, який надав їм притулок. (Bergen, 2025) В цей час були здійснені заходи щодо внутрішньої безпеки Сполучених Штатів. Було прийнято Патріотичний Акт (2001) який розширив повноваження правоохоронних органів щодо спостереження, та було

створено Міністерство Внутрішньої Безпеки для боротьби та протидії тероризму. Безпека аеропортів теж посилилась, і призвела до прийняття суворих законів перевірки в аеропортах (наприклад створення TSA) (Bergen, 2025) Також, на фоні терористичних атак посилилась ісламофобія та ксенофобія в Америці. Мусульман зображали як терористів, що лишень погіршило сприйняття культурного розриву між ісламом та Заходом. Одночасно з цим, громадська думка стала більш ворожою до імміграції. Такі ворожі настрої створили суворіший імміграційний контроль та спостереження, спрямоване на арабські та мусульманські громади. (Woods, 2010, с. 222-223) До того ж ця терористична атака призвела до того, що інші країни теж почали з обачністю ставитись до мусульман. Так, до прикладу, у Сполученому Королівстві британських мусульман розглядали через екстремістські наративи, тим самим асоціюючи їх з тероризмом та потенційною загрозою. (Poole, 2011, цитовано у Dhobi, 2024, с. 37) Такі уявлення створювали соціальну недовіру громадян до мусульман та їх дій.

Цікавим є те, що після терористичної атаки можна побачити приріст схвалення навколо президента Джорджа Буша та довіри до федеративних урядових установ (Woods, 2010, с. 216). Така національна солідарність та довіра до інституцій дозволила адміністрації Буша розширити свою програму боротьби з тероризмом та створити відповідні закони швидко та ефективно. Важливим є те, що відбувалась підвищена готовність американців пожертвувати громадянськими свободами задля безпеки. Тому дії боротьби з тероризмом, як от спостереження без ордера та безстрокове утримання під вартою набули чинності у США (Woods, 2010, с. 221). Такі дії досягли розширення повноважень влади під виглядом боротьби за безпеку громадян.

Майкл Кокс (2002) у своїй статті «Зміни парадигм та 11 вересня: міжнародні відносини після веж-близнюків» говорив про наступні важливі першочергові зміни та наслідки, яких зазнали Сполучені Штати. Він говорить, що сама подія терористичної атаки та руйнування Веж-близнюків стала першим прямим нападом на територію США з 1812 року (Cox, 2002, р. 247). Тим не менш, Кокс говорить, що події 11 вересня змінили і пріоритети досліджень у галузі міжнародних

відносин. Одним з важливих наслідків є те, що питання про тероризм, релігійні ідеології не сприймалися серйозно до 11 вересня 2001 року. Ці явища вважали другорядними, тому терористичні атаки змінили бачення тероризму. До того ж, Кокс також зазначає, що важливим наслідком терористичної атаки стала залученість держав до зовнішньої політики США (Сох, 2002, р. 249). Таким самим, надаючи розуміння вченим того, що США є важливим актором у міжнародній системі.

Підсумовуючи, можна сказати, що терористична атака 11 вересня 2001 року змінила підхід США до своєї контртерористичної політики. Створення нових законів і інституцій допомогло покращити сферу безпеки та зовнішньої політики. Особливо було покращено захищеність і перевірку в аеропортах, для превентивності подібних атак у майбутньому. Також погляди американців змінилися після трагедії і призвели до антимусульманських настроїв.

3.2. Еволюція стратегій протидії тероризму в адміністраціях президентів США у XXI столітті

Упродовж XXI століття підходи реалізації стратегій протидії тероризму в США суттєво змінювалися залежно від політичного керівництва країни. Кожна президентська адміністрація, починаючи від Джорджа Буша до Джо Байдена, формувала свої пріоритети та механізми для впровадження зовнішньо-політичних рамок щодо тероризму в США. Вони включали глобальний безпековий контекст та внутрішні загрози, які могли бути в країні. Однак, незважаючи на різні механізми, стратегії протидії тероризму все одно залишалися одним із ключових компонентів національної безпеки США.

Адміністрація Джорджа Буша (2001–2009):

Після теракту 11 вересня 2001 року адміністрація Буша ініціювала зміни в політиці національної безпеки, започаткувавши так звану «Глобальну війну з тероризмом» (Global War on Terror), яка стала однією з найбільш визначальних

кампаній глобальної безпеки у XXI ст. Вона надавала головну ідею зовнішньої та внутрішньої політики США, виправдовуючи військові дії та законодавчі зміни. «Майже за одну ніч, після нападів 2001 року... цей наратив став домінантним організаційним принципом зовнішньої політики США... Наратив війни з терором безпосередньо призвів до вторгнення в Афганістан та Ірак, до створення архіпелагу таборів для утримання під вартою та до значного розширення систем спостереження всередині Сполучених Штатів» (Zalman & Clarke, 2009, с. 101). GWOT включала стратегією боротьби з тероризмом у всіх його формах, таких як: військова, дипломатична, фінансова та інституційна. Основні її риси включали:

- USA PATRIOT Act (2001) – документ, який розширив повноваження розвідувальних органів для боротьби з терористами на території США.
- Вторгнення до Афганістану (2001) та Іраку (2003) під гаслом боротьби з терористичними загрозами, а також розповсюдженням зброї масового знищення.
- Створення Департаменту внутрішньої безпеки, який був наймасштабнішою адміністративною реформою безпеки з часів Холодної війни. (George W. Bush Presidential Library, n.d.).

Головним у формуванні політики США щодо боротьби з тероризмом були наративи про терористів після теракту 11 вересня. Уряд США за президентства Буша зображував терористів як “морально виключену” категорію людей, яка є небезпечною для держави. (Pilecki, 2014, с. 288). Така категоризація і виключення полегшувало виправдання крайніх заходів проти терористів, таких як тортури або безстрокове утримання під вартою, оскільки їх зображували людьми, які не мали моральних цінностей у своїх вчинках. Саме тому після 11 вересня Президент Буш послідовно представляв тероризм як насильство та деполітизоване зло, яке не входило в межі стандартної традиційної війни. Власне, таке формулювання призвело до впровадження нових і часто суперечливих технологій безпеки.

Оскільки тероризм вважався настільки серйозним як “війна”, то і контртероризм відповідно був мілітаризованим. Буш зображував Сполучені Штати Америки як країну, що зберігає цінності свободи та демократії. В той час,

терористи виступали як вороги цивілізації. Тероризм розглядався як аморальна форма насильства, та тлумачився як глобальна загроза, а не загроза самих лише Сполучених Штатів (Pilecki, 2014, с. 291).

Впровадження Патріотичного акту США та створення Міністерства внутрішньої безпеки були двома найважливішими законодавчими заходами, запровадженими у відповідь на терористичні атаки 11 вересня 2001 року. Патріотичний акт став найважливішим правовим органом як відповідь на атаки. Аббревіатура цього акту значить «Об'єднання та зміцнення Америки шляхом надання відповідних інструментів, необхідних для перехоплення та перешкодження тероризму» (Ludvík, 2009, р. 210). Це законодавство розширило повноваження правоохоронних та розвідувальних органів США щодо спостереження та розслідувань. Основними аспектами цього Закону були перехоплення комунікацій, посилення фінансового регулювання та розширення можливостей доступу до персональної інформації.

Окрім Патріотичного акту було прийнято інші законодавчі акти, які були здатні ефективніше боротися з тероризмом. 1) Закон про авіацію та транспорт (2001) створив Управління транспортної безпеки, яка мала на меті нагляд за безпекою на всіх видах транспорту. 2) Закон про реформу безпеки кордонів та візового режиму в'їзду (2002) мав на меті посилити процедури видачі віз та створити базу даних іноземних громадян у Сполучених Штатах. 3) Ще одним важливим законом був Закон про безпеку громадського здоров'я та готовність до біотероризму та реагування на нього (2002), який був спрямований на покращення національної реакції на потенційні біологічні загрози (Ludvík, 2009, р. 210). Ці законодавчі заходи, згідно з Національною стратегією боротьби з тероризмом (2006) вважалися одними з ключових моментів успіху адміністрації Буша. Разом вони становили правовий режим, що розвивається, спрямований на покращення координації між адміністраціями, зміцнення інфраструктури безпеки та зниження ризику майбутніх терористичних актів (Ludvík, 2009, р. 210).

Ще одним важливим органом безпеки США стало створення Міністерства внутрішньої безпеки (МВБ). Стратегічні цілі МВБ були наступними: 1) запобігання

терористичним атакам у Сполучених Штатах; 2) зменшення вразливості країни до тероризму; 3) мінімізація збитків та сприяння відновленню після нападів. Ці цілі були визначені у Національній стратегії внутрішньої безпеки, яку опублікували в липні 2002 року. Згідно з нею було впроваджено шість основних напрямків, на яких США повинні зосередитися, коли йдеться про національну безпеку: розвідка та попередження, безпека кордонів та транспорту, внутрішня боротьба з тероризмом, захист критичної інфраструктури та ключових активів, захист від катастрофічних загроз та готовність до надзвичайних ситуацій та реагування на них. (Ludvík, 2009, p. 207) Ці напрямки мали на меті вирішити проблему стану безпеки США яку вони мали до 11 вересня 2001 року.

Таким чином, можна сказати, що адміністрація Буша застосовувала різноманітний підхід та засоби у своїй політиці боротьби з тероризмом. Буш хотів не тільки розширити політику США, а й створити превентивні конституції для боротьби з тероризмом.

Адміністрація Барака Обама (2009–2017)

Після терактів 11 вересня 2001 року Сполучені Штати створили основу «Війни з терором» яка слугувала головним елементом для боротьби з тероризмом. Однак, хоча президенту Джорджу Бушу часто приписують формування цього підходу, адміністрація президента Барака Обама значною мірою продовжувала його основні стратегічні елементи.

Політика Обама була орієнтована на більш переосмислені стратегії боротьби з тероризмом. Перш за все відбулось розширення присутності військ в Афганістані, та виведені військ з Іраку (2011). Також відбулось посилення участі цивільних агентств США в управлінні та відбудові. Можна побачити, що підхід Буша про «Глобальної війни з терором» був більш милітаризованим, а Обама своєю чергою запровадив стратегію “Глобальної боротьби з повстанцями”. (Hoffman, 2009) Ця стратегія поєднувала військові дії з дипломатією головною метою якої є не лише ліквідація терористів, а й у боротьбі проти вербування та радикалізації. Також, хоч “війна з тероризмом” мала певну негативну конотацію, Обама все-таки залишив її

основоположні принципи. Серед них була боротьба з терористичними організаціями, такими як Аль-Каїда, просування демократії та запобігання розповсюдженню зброї масового знищення (Telatar, 2014, с. 44). Обама також поділяв погляд Буша, що тероризм становить загрозу американським цінностям. Він пов'язував боротьбу з тероризмом із захистом демократії та громадянських свобод, так само стверджуючи, що терористичні атаки спрямовані не лише на безпеку США, але й на структуру американського суспільства (Telatar, 2014, с. 44). На відміну від Буша, Обама також активно займався дипломатією. Він залучив міжнародні коаліції для боротьби з ядерними загрозами. Також запровадив адміністрацію до ядерної програми Ірану, яка завершилася тимчасовою угодою 2013 року, що відновила міжнародну довіру до керівництва США (Telatar, 2014, с. 51–53).

Адміністрація Дональда Трампа (2017–2021)

Під час президентства Дональда Трампа політика боротьби з тероризмом у Сполучених Штатах зазнала змін і була націлена на заходах безпеки які були спрямовані на внутрішні загрози та еміграційну політику. Замість того, щоб зосереджуватися на узагальнених заходах безпеки для всього населення, таких як посилений контроль в аеропортах або будівлях, адміністрація Трампа була спрямована на конкретні групи населення. До них належали пропозиції щодо реєстрації мусульман у базі даних, посилений нагляд за мечетями та виконавчий указ, який забороняв в'їзд до Сполучених Штатів з кількох мусульманських країн (Haner et al., 2021, с. 2–3). Можна сказати, що підхід адміністрації Трампа здобув популярність завдяки використанню громадського сприйняття іммігрантів, особливо мусульман, як небезпечних. Він говорив, що іммігранти частіше скоюють злочини або акти тероризму, ніж корінні американці. Після вступу на посаду в 2017 році адміністрація Трампа також зіткнулася з погіршенням глобального середовища загроз. Ісламська Держава Іраку та Леванту (ІДІЛ) контролювала значну територію в Іраку та Сирії, Аль-Каїда відновлювалася в безпечних гаванях, а Іран розширив свій вплив через посередників після ядерної угоди з Іраном. Це

відповідно непокоїло США, саме тому були запроваджені ці нові стратегії для боротьби з тероризмом. (Sales, 2021)

Підхід Трампа фактично відійшов від практики безпеки після 11 вересня які запровадив Буш та Обама. Вони зосереджували заходи безпеки на інституційних реформах в той час, як Трамп навпаки, націлювався на виокремлені певних соціальних груп і зображував їх як потенційних загроз тероризму.

Адміністрація Джо Байдена (2021-2024)

Адміністрація Джо Байдена мала більш комплексний підхід до боротьби з тероризмом. Незважаючи на те, що президент Трамп говорив про перемогу над ІДІЛ після територіальної поразки угруповання та смерті його лідера, Байден визнав, що ІДІЛ все одно залишалась постійною загрозою для США. Він критикував передчасне виведення військ Трампом з Сирії, що сприяло втечі затриманих бійців ІДІЛ через турецькі вторгнення. Натомість Байден наголошував про те, що потрібно зберегти сили спеціального призначення в критично важливих регіонах (таких як Сирія) для підтримки партнерів та стримування відродження ІДІЛ. (Speckhard & Ellenberg, 2021).

У 2021 році адміністрація Байдена опублікувала першу в історії Національну стратегію боротьби з внутрішнім тероризмом. Ця стратегія була спрямована на покращення обміну інформацією про загрози внутрішнього тероризму в межах федерального уряду, підвищенні ретельності розвідувальних даних з питань внутрішнього тероризму та розширили співпрацю з міжнародними партнерами для боротьби з глобальним екстремізмом. (The White House, 2023) Міністерство внутрішньої безпеки, Федеральне бюро розслідувань та Національний контртерористичний центр (НКТЦ) запровадили посібник «Індикатори мобілізації насильницьких екстремістів США», в якому детально описали поведінку, яка може сигналізувати про те, чи здійснюють окремі особи ідеологічно мотивовану насильницьку екстремістську діяльність. Разом з тим, ФБР та МВБ збільшили обсяг аналізу загроз внутрішнього тероризму, наголошуючи на різноманітності цих загроз у Сполучених Штатах. (Vedaschi & Graziani, 2024, с. 244–245)

Враховуючи появу новітніх технологій Байден також робив певні нерівномірні кроки для регулювання і використання штучного інтелекту (ШІ) для національної безпеки та боротьбі з тероризмом. Так, до прикладу, у жовтні 2023 року був прийнятий виконавчий указ про «Безпечний, захищений та надійний розвиток і використання штучного інтелекту». (Vedaschi & Graziani, 2024, с. 263-264) Фактично, цей указ не мав конкретних положень щодо використання ШІ в національній безпеці та в боротьбі з тероризмом, а більше говорив про ризики, які можуть бути пов'язані з використанням штучного інтелекту. Пізніше, було також створено «Меморандум про національну безпеку» (МНБ) який містив нечіткі вказівки щодо етичного використання штучного інтелекту. Він мав декларації принципів, згідно з якими ШІ повинен використовуватися в питаннях національної безпеки не лише з метою підвищення ефективності, але й з метою дотримання демократичних принципів.

3.3. Перспективи та виклики протидії тероризму у США

Терористичні атаки 11 вересня 2001 року стали важливим моментом у політиці безпеки США. Це своєю чергою спричинило перехід від переважно оборонного антитерористичного підходу який мали США до більш комплексної стратегії боротьби з тероризмом. Тим не менш, зростаюче використання Інтернету та новітніх технологій терористичними групами поступово змінює структуру глобальної безпеки.

Говорячи про перспективи протидії тероризму, можна зазначити, що політика США демонструє довгострокову ефективність щодо боротьби з тероризмом. Перш за все, після терактів 11 вересня були створено різні інструменти, які посприяли зниженню кількості терористичних атак у країні. (Guler & Demir, 2024, с. 264). Саме тому, створення таких реформ та інституцій як Патріотичний Акт та Міністерства Внутрішньої Безпеки показали значущий вплив на внутрішню безпеку в країні. Не обійшлося і без політики США за кордоном. У своєму дослідженні Гулер та Демір зазначають, що кількість успішних атак, та

загальний рівень жертв, спрямованих проти інтересів США за кордоном, значуще зменшилися з часом (2024 с. 265). Ці результати свідчать про те, що поєднання військового втручання, розвідувальної співпраці на міжнародному рівні та дипломатичної взаємодії успішно послабило можливості терористичних мереж, таких як «Аль-Каїда», у певних регіонах країни.

Також, однією з ключових можливостей у сучасній боротьбі з тероризмом є доступ до розвідувальних даних, що забезпечується цифровим спостереженням. Терористичні групи використовують Інтернет не лише для комунікації та пропаганди, але й для вербування, збору коштів, планування та створення ідеологічних наративів. (Brown & Korff, 2009, с. 120). Еволюція стратегій вербування терористів є важливим складником для оцінки перспектив та викликів боротьби з тероризмом у Сполучених Штатах. Нещодавнє дослідження Презеля та Залокара (2024) про моделі та методи вербування, що використовуються Аль-Каїдою та ІДІЛ, говорить про важливе розуміння того, як ісламістські терористичні групи адаптуються до умов безпеки та технологічних змін. Однією з головних перспектив боротьби з тероризмом у США є розуміння того, як функціонує вербування терористів. Автори дослідження наголошують, що терористичні групи використовують численні моделі вербування, які відповідають різним контекстам, цілям та групам людей. Саме тому, розуміння цих стратегій помагає розвідувальним службам краще прогнозувати та перехоплювати такі канали для того, щоб зупинити вербування, перш ніж особи під впливом радикалізації стануть загрозою. Аналіз таких моделей може допомогти США в зусиллях щодо моніторингу екстремістського контенту на цифрових платформах та покращення модерації такого контенту. До того ж, радикалізація і вербування може поширюватися через особисті стосунки в обмежених умовах (до прикладу в'язниці), що може призвести до цілеспрямованого втручання у виправні установи для протидії цьому (Prezelj & Zalokar, 2024, с. 7).

Можливості й перспективи для боротьби з тероризмом США також включають спостереження за електронною поштою, веб-активністю та даними мобільних телефонів, використання інструментів шпигунського програмного

забезпечення, які можуть дистанційно контролюють пристрої підозрюваних (Brown & Korff, 2009, с. 123). Такі інструменти зможуть запобігати атакам до їх виникнення, а також виявляти нові загрози або терористичні осередки, які інакше було б важко відстежити. Більше того, боротьба з тероризмом у кіберпросторі надає можливості для правоохоронних органів використовувати стратегії руйнування. Наприклад застосування дезінформації в каналах комунікації терористів або руйнування екстремістських наративів шляхом націлювання на ідеологічних лідерів (Brown & Korff, 2009, с. 122).

Незважаючи на результати боротьби з тероризмом у США, проблеми та виклики його протидії досі залишаються. Найбільш серйозною проблемою є зростання загрози внутрішнього тероризму. І хоча США активно протистоїть таким загрозам вони все одно піддаються атакам. (Guler & Demir, 2024, р. 247). Окрім того, ефективність політики боротьби з тероризмом важко виміряти однозначно. Гулер і Демір (2024) зазначають, що через те, що тероризм є багатовимірним то навіть звичайні показники, такі як кількість жертв та нападів, не можуть повноцінно показати зміни в вербуванні та поширенні екстремістських наративів терористичними групами. (с. 248).

Враховуючи, що у 21 столітті технології постійно вдосконалюються, так само і підвищуються знання і протидія новим загрозам. Проте, терористичні групи як Аль-Каїда та ІДІЛ теж адаптуються до нових умов, тим самим показуючи здатність до швидкого використання нових моделей і стратегій вербування (Prezelj & Zalokar, 2024, с. 13). Така адаптивність ускладнює фіксовані рамки безпеки, а це, однак, означає, що боротьба з тероризмом також повинна швидко розвиватися, щоб залишатися ефективною.

Проблема анонімності під час онлайн вербувань, теж є великим викликом. Через такі платформи, як Telegram, Facebook та X (раніше Twitter), терористичні групи можуть поширювати пропаганду та мати мінімальний ризик викриття через свою анонімність (Prezelj & Zalokar, 2024, с. 9). Зашифровані програми перешкоджають спостереженню та зменшують можливості для правоохоронних органів перехоплювати комунікації. До того ж різні зусилля з боротьби з

тероризмом, які спираються на цифрове спостереження, викликають етичні та демократичні проблеми. Це виникає через те, що така діяльність порушує конфіденційність осіб, які не є причетними до терористичної діяльності.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного дослідження можна дійти висновків щодо стратегій боротьби з тероризмом у США. Перш за все, у XXI столітті тероризм став визначною загрозою безпеки Сполучених Штатів. З огляду на його постійну еволюцію і пристосування до сучасності США стали головною мішенню терористичних атак і постало головним суб'єктом у становленні стратегій протидії цих загроз.

У роботі було розглянуто головні підходи до визначення поняття тероризму. Видно, що це визначення не має єдиного трактування, що лишень свідчить про те, що тероризм охоплює різні аспекти. Сполучені Штати визначали тероризм як політично вмотивоване насилля, яке було безпосередньо спрямоване проти цивільного населення або структур держави задля досягнення своїх цілей або залякування. Тероризм класифікувався й охоплював різні сфери, починаючи від державного політичного і кримінального тероризму закінчуючи кібер та біотероризмом. Через гнучкість тероризму важко формулювати єдиний підхід до боротьби з тероризмом, адже він повинен бути спрямований на різні сфери терористичних загроз.

Також, з дослідження видно основні причини та фактори поширення тероризму у сучасності. Такими факторами виступають соціальна нерівність, порушення прав людини, економічні зрушення, радикалізація та інші. Особливо наголошується на ролі соціальних мереж, як основний інструмент для вербування до екстремістських організацій. Через поширення й еволюцію Інтернету терористи отримали доступ до цифрових платформ, які вони використовують в цілях пропаганди та поширенні ненависті глобально. Через такі дії, виявлення потенційних загроз лишень ускладнюється.

Визначним у встановленні національної безпеки США відіграв розвиток законодавчої бази. Патріотичний Акт прийнятий у 2001 році, відкрив можливості для Сполучених Штатів розширювати повноваження своїх правоохоронних органів і здійсненні більш детального контролю щодо протидії тероризму.

США впровадила різні механізми боротьби з тероризмом. Вони створили Департамент внутрішньої безпеки, Управління Транспортної Безпеки, реформували Федеральне бюро розслідувань та інші. Такі механізми як імміграційний контроль, попереджувальні стратегії кібербезпека стали головними заходами в американській моделі протидії тероризму

Особливу увагу приділено самому теракту 11 вересня 2001 року, який безпрецедентно змінило уявлення США про терористичні загрози. Ця трагедія призвела не лише до змін в законодавстві, а й призвела до трансформації зовнішньої політики США, яка започаткувала «війну з терором», що стало важливим елементом протидії. Окрім безпекових інституцій, теракти призвели до посилення ісламофобських настроїв громадян та міграційної політики.

До того ж, еволюція стратегій боротьби з тероризмом зазнавала значних змін під каденцією різних президентів. Адміністрація Буша була спрямована на мілітаризації безпеки країни та формуванні основних стратегій війни з тероризмом. Обама спрямовував свою силу у боротьбу з радикалізацією та дипломатичним відносинам. Трамп займався внутрішньою безпекою країни й посилював міграційний контроль. Байден своєю чергою наголошував на важливості загроз пов'язаних зі штучним інтелектом та кібертероризмом.

Були виокремлені перспективи та виклики антитерористичних стратегій США. Внутрішній тероризм виступав найважливішою загрозою, який здійснювався загалом мігрантами або натуралізованими громадянами з тих чи інших причин. Також, враховуючи зростання сучасних технологій виклик розпізнавання каналів які здійснювали вербування і пропаганду було складно. Перспективи використання нових технологій задля перехоплення таких сигналів постає важливим для безпеки США.

Отже, досвід США у протидії тероризму у XXI столітті виступає прикладом багатограної політики та підходів до цієї проблеми. Звісно, ефективність такої політики залежить від адаптивності інституцій США до нових потенційних загроз. Саме тому, розуміння викликів тероризму у сучасності та прогнозуванні їх є одним

з найважливіших чинників стратегії боротьби з тероризмом у Сполучених Штатах Америки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Леонов, Б. (2014). Методологічні підходи до визначення поняття "тероризм": досвід США. Підприємництво, господарство, право, (3), 88–91.
2. Канцір, В. С. (2014). Наукознавча інтерпретація тероризму як деструктивного системно-соціального явища. Вісник Національного університету Львівська політехніка. Юридичні науки, (801), 174-179.
3. Заблоцький, В. (2002). Тероризм. У В. І. Шинкарук (Гол. ред.) *Філософський енциклопедичний словник* (с. 636). Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України : Абрис.
4. Маркєєва, О., & Розвадовський, Б. (n.d.). Антитерористичне законодавство США: висновки для України. Національний інститут стратегічних досліджень. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/natsionalna-bezpeka/antyterorystychne-zakonodavstvo-ssha-vysnovky-dlya-ukrayiny>
5. Данильченко, Ю. Б. (2020). Організація Об'єднаних Націй як ключовий суб'єкт протидії тероризму на міжнародному рівні. Актуальні проблеми правового забезпечення протидії злочинності, 5–7 https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20200514/article/view/danylchenko/pdf
6. Паливода, В. О. (2021). *Національна стратегія протидії внутрішньому тероризму Сполучених Штатів Америки* [Аналітична записка]. Національний інститут стратегічних досліджень. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2021-07/usa-national-strategy.pdf>
7. Орлик, В., & Грищенко, А. (2022). *Основні положення нової Стратегії національної безпеки США*. Центр зовнішньополітичних досліджень НІСД. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2022-10/171022_us_nss_pdf.pdf
8. Малахов Г.Б. (2022). Розвиток сучасного антитерористичного законодавства США. *Інформація і право*, 4(43), 96–102. https://ippi.org.ua/sites/default/files/10_26.pdf
9. Schmid, A. P. (2023, March). *Defining terrorism*. International Centre for Counter-Terrorism. <https://doi.org/10.19165/2023.3.01>.

10. Fedotov, O. (2014). Combating terrorism: Classification of terrorist acts. *Security Dimensions: International & National Studies*, 12, 29–33.
11. Tóth, D. (2015). The history and types of terrorism. *Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право», 1(11).*
<http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15ddttot.pdf>
12. Jenkins, J.P. (2025, April 16). terrorism. Encyclopedia Britannica.
<https://www.britannica.com/topic/terrorism>
13. National Research Council. (2002). *Terrorism: Perspectives from the behavioral and social sciences*. The National Academies Press.
<https://doi.org/10.17226/10570>
14. Latariya, M. (2017). *Combating the spread of terrorism by targeting the World Wide Web*. ZaMUN Security Council Study Guide.
https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/b63fe787-88d2-443e-a9ac-e0adbac2e214/UNSC-Study-Guide_final.pdf
15. Azar, K. (2003). Causes of Terrorism. *IU South Bend Undergraduate Research Journal*, 6, 1–8.
<https://scholarworks.iu.edu/journals/index.php/iusburj/article/view/19747>
16. Jensen, M., Yates, E., & Kane, S. (2018, July). The use of social media by United States extremists (Research Brief). National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START).
https://www.start.umd.edu/pubs/START_PIRUS_UseOfSocialMediaByUSExtremists_ResearchBrief_July2018.pdf
17. Schmid, A. P. (2005). Root causes of terrorism: Some conceptual notes, a set of indicators, and a model. *Democracy and Security*, 1(2), 127–136.
<https://doi.org/10.1080/17419160500321139>
18. Council of Europe. (2005). *Council of Europe Convention on the Prevention of Terrorism* (Council of Europe Treaty Series – No. 196). Council of Europe.
<https://rm.coe.int/168008371c>
19. U.S. Congress. (2001). *Uniting and Strengthening America by Providing Appropriate Tools Required to Intercept and Obstruct Terrorism (USA PATRIOT*

- ACT) Act of 2001, Pub. L. No. 107–56, 115 Stat. 272.
<https://www.gpo.gov/fdsys/pkg/PLAW-107publ56/pdf/PLAW-107publ56.pdf>
20. Green, S. N. (2016, March 1). Do we need a new strategy to prevent terrorist attacks on the United States? Center for Strategic and International Studies.
<https://www.csis.org/analysis/do-we-need-new-strategy-prevent-terrorist-attacks-united-states>
21. U.S. Department of Homeland Security. (n.d.). *Our mission*. Retrieved April 20, 2025, from <https://www.dhs.gov/mission>
22. Transportation Security Administration. (n.d.). *Mission*. U.S. Department of Homeland Security. <https://www.tsa.gov/about/tsa-mission>
23. Understanding and Conceptualizing Domestic Terrorism: Issues for Congress. (2025, April 20). <https://www.congress.gov/crs-product/R47885>
24. White House. (n.d.). *National Security Council*. Obama White House Archives. <https://obamawhitehouse.archives.gov/administration/eop/nsc/>
25. Bush, G. W. (2001, October 29). *Homeland Security Presidential Directive-1: Organization and operation of the Homeland Security Council*. Federation of American Scientists. <https://irp.fas.org/offdocs/nspd/hspd-1.htm>
26. White House. (2001, October 29). *Homeland Security Presidential Directive-1: Organization and operation of the Homeland Security Council*. Federation of American Scientists. <https://irp.fas.org/offdocs/nspd/hspd-1.htm>
27. Central Intelligence Agency. (n.d.). About CIA <https://www.cia.gov/about/>
28. U.S. Department of Defense. (n.d.). About. <https://www.defense.gov/About/>
29. U.S. Department of State. (n.d.). About. <https://www.state.gov/about/>
30. Cohn, M. (2002). UNDERSTANDING, RESPONDING TO, AND PREVENTING TERRORISM. *Arab Studies Quarterly*, 24(2/3), 25–59.
<http://www.jstor.org/stable/4185841>
31. Badey, T. J. (2006). US counter-terrorism: Change in approach, continuity in policy. *Contemporary Security Policy*, 27(2), 308–324.
<https://doi.org/10.1080/13523260600821491>

32. U.S. Department of Homeland Security. (n.d.). Operational and support components. Homeland Security. Retrieved April 21, 2025, from <https://www.dhs.gov/operational-and-support-components>
33. Ludvik, J. (2010). Questioning the dominance of military means: The Bush administration's fight against terrorism. *Central European Journal of International and Security Studies*, 4(1). <https://cejiss.org/questioning-the-dominance-of-military-means-the-bush-administration-s-fight-against-terrorism>
34. George W. Bush Presidential Library. (n.d.). Global War on Terror. National Archives and Records Administration. <https://www.georgewbushlibrary.gov/research/topic-guides/global-war-terror>
35. Hoffman, B. (2009). A counterterrorism strategy for the Obama administration. *Terrorism and Political Violence*, 21(3), 359–377. <https://doi.org/10.1080/09546550902950316>
36. LAFEBER, W. (2002). The Bush Doctrine. *Diplomatic History*, 26(4), 543–558. <http://www.jstor.org/stable/24914277>
37. Sales, N. A. (2021, January 14). Counterterrorism in the Trump administration and beyond. U.S. Department of State. <https://2017-2021.state.gov/counterterrorism-in-the-trump-administration-and-beyond/>
38. Vendaschi, A., & Graziani, C. (2024). President Biden's Counter-Terrorism Strategy: Latest Issues and Main Challenges for the Next Presidency. *DPCE Online*, 67(SP3). <https://doi.org/10.57660/dpceonline.2024.2352>
39. Hartig, H., & Doherty, C. (2021, September 2). Two decades later, the enduring legacy of 9/11. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/politics/2021/09/02/two-decades-later-the-enduring-legacy-of-9-11/>
40. Tamkin, E. (2021, September 10). What do we remember when we remember 9/11? *New Statesman*. <https://www.newstatesman.com/world/americas/north-america/us/2021/09/what-do-we-remember-when-we-remember-9-11>
41. National Institute for Defense Studies. (2007). Post-9/11 power politics among the US, China, and Russia—Unilateralism and Central and Southeast Asia. In

- East Asian Strategic Review 2007 (pp. 37–61). Tokyo: National Institute for Defense Studies. https://www.nids.mod.go.jp/english/publication/east-asian/pdf/2007/east-asian_e2007_02.pdf
42. Paust, J. J. (2004). Post-9/11 overreaction and fallacies regarding war and defense, Guantanamo, the status of persons, treatment, judicial review of detention, and due process in military commissions. *Notre Dame Law Review*, 79(4), 1335–1364. <https://ssrn.com/abstract=2456010>
43. The White House. (2002, September 17). The National Security Strategy of the United States of America. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/nsc/nssall.html>
44. Daalder, I. H., & Lindsay, J. M. (2001, December 1). Nasty, brutish and long: America's war on terrorism. Brookings Institution. <https://www.brookings.edu/articles/nasty-brutish-and-long-americas-war-on-terrorism/>
45. Pilecki, A., Muro, J. M., Hammack, P. L., & Clemons, C. M. (2014). Moral exclusion and the justification of U.S. counterterrorism strategy: Bush, Obama, and the terrorist enemy figure. *Peace and Conflict: Journal of Peace Psychology*, 20(3), 285–299. <https://doi.org/10.1037/pac0000030>
46. Zalman, A., & Clarke, J. (2009). The Global War on Terror: A Narrative in Need of a Rewrite. *Ethics & International Affairs*, 23(2), 101–113. doi:10.1111/j.1747-7093.2009.00201.x
47. Telatar, G. (2014). Barack Obama, the War on Terrorism and the US Hegemony. *Alternatives: Turkish Journal of International Relations*, 13(4), 42–55. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/19349>
48. Haner, M., Sloan, M. M., Cullen, F. T., Graham, A., Jonson, C. L., Kulig, T. C., & Aydın, Ö. (2021). Making America safe again: Public support for policies to reduce terrorism. *Deviant Behavior*, 42(10), 1231–1250. <https://doi.org/10.1080/01639625.2020.1738638>
49. Speckhard, A., & Ellenberg, M. (2021, January 20). *Trump vs Biden: Policies countering terrorism and violent extremism*. International Center for the Study of

- Violent Extremism (ICSVE). <https://trendsresearch.org/insight/trump-vs-biden-policies-countering-terrorism-and-violent-extremism/>
50. The White House. (2023, June 27). *Fact sheet: National Strategy for Countering Domestic Terrorism Strategic Implementation Update*. <https://bidenwhitehouse.archives.gov/briefing-room/statements-releases/2023/06/27/fact-sheet-national-strategy-for-countering-domestic-terrorism-strategic-implementation-update/>
51. Brown, I., & Korff, D. (2009). Terrorism and the proportionality of Internet surveillance. *European Journal of Criminology*, 6(2), 119–134. <https://doi.org/10.1177/1477370808100541>
52. Guler, A., & Demir, M. (2024). How effective are the post-9/11 U.S. counterterrorism policies within and outside the United States? *Criminal Justice Policy Review*, 35(5–6), 243–272. <https://doi.org/10.1177/08874034241271175>
53. Prezelj, I., & Zalokar, L. (2024). Recruitment models and approaches of Islamist terrorist groups: The cases of al Qaeda and ISIS. *Cogent Social Sciences*, 10(1), 2289873. <https://doi.org/10.1080/23311886.2023.2289873>
54. Bergen, P.L. (2025, May 3). September 11 attacks. *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/event/September-11-attacks>
55. Dhobi, S. (2024). Historical Dimensions of the 9/11 Attacks in America. *Historical Journal*, 15(1), 32–39. <https://doi.org/10.3126/hj.v15i1.63973>
56. Woods, J. (2011). The 9/11 effect: Toward a social science of the terrorist threat. *The Social Science Journal*, 48(2), 213–233. <https://doi.org/10.1016/j.soscij.2010.06.001>
57. Cox, M. (2002). PARADIGM SHIFTS AND 9/11: INTERNATIONAL RELATIONS AFTER THE TWIN TOWERS. *Security Dialogue*, 33(2), 247–251. <http://www.jstor.org/stable/26298072>

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи

Тема: Стратегії протидії тероризму в США у XXI ст.

Студентка: Стефанюк Ольга Ігорівна

Рік навчання, факультет: 4-ий рік навчання, факультет соціальних наук і соціальних технологій

Науковий керівник: доцент, к.політ.н., доцент кафедри міжнародних відносин
Тараненко Г.Г.

Рецензент _____

(вчений ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Захищена “ ____ ” _____ 20__ р.

Короткий зміст роботи:

Дипломна робота присвячена аналізу стратегій протидії тероризму в Сполучених Штатах Америки у XXI столітті. У ній розглянуто теоретико-методологічні підходи до визначення тероризму та фактори його поширення в сучасному світі і еволюцію американського законодавства після терактів 11 вересня 2001 року. Робота висвітлює зміни у стратегіях протидії терористичним загрозам за адміністрацій різних президентів (Буша, Обама, Трампа, Байдена). Також, досліджено виклики та перспективи боротьби з терористичними загрозами. Для дослідження у роботі використано методи кейс-стаді та аналізу наукової літератури.

Short summary:

The thesis is devoted to the analysis of counterterrorism strategies in the United States of America in the 21st century. It examines theoretical and methodological approaches to

defining terrorism and the factors of its spread in the modern world and the evolution of American legislation after the terrorist attacks of September 11, 2001. The work highlights changes in counterterrorism strategies under the administrations of different presidents (Bush, Obama, Trump, Biden). Also, the challenges and prospects of combating terrorist threats are examined. Such methods as case studies and analysis of scientific literature were used for the research.